

Brusel 7. prosince 2017
(OR. en)

15563/17

SOC 802
EMPL 613
ECOFIN 1106
SAN 460
EDUC 451

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Datum:	7. prosince 2017
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	14636/17
Předmět:	Posílení komunitní podpory a péče v zájmu zajištění nezávislého života – závěry Rady

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o posílení komunitní podpory a péče v zájmu zajištění nezávislého života, které přijala Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele na svém 3569. zasedání konaném dne 7. prosince 2017.

**Posílení komunitní¹ podpory a péče v zájmu zajištění nezávislého života
závěry Rady**

KONSTATUJÍC, ŽE

1. Cíli Evropské unie zakotvenými ve Smlouvách jsou podpora hospodářské a sociální soudržnosti, boj proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci a prosazování vysoké míry zaměstnanosti a sociální ochrany. Listina základních práv Evropské unie navíc stanoví, že orgány EU i členské státy by při provádění právních předpisů Unie měly dodržovat osobní, občanská, politická, ekonomická a sociální práva;
2. Evropská unie není pouze unií svých členských států, ale rovněž unií svých občanů. Všichni lidé se rodí sobě rovní co do důstojnosti a práv a každý život má stejnou hodnotu. Osobám, které se potýkají s mimořádnými výzvami, obtížemi a znevýhodněním, by měla být poskytnuta příležitost k tomu, aby využívaly a měly užitek z podpory vycházející z jejich potřeb, která je bude stimulovat k aktivní účasti ve společnosti a na trhu práce. Součástí úsilí, jehož cílem je umožnit jednotlivcům využít svůj potenciál, tak aby se mohli aktivně podílet na společenském a hospodářském životě, je i podpora osob v kriticky důležitých fázích v průběhu celého jejich života;
3. Evropská unie a její členské státy učinily jasný závazek chránit práva zranitelných osob a zlepšovat možnosti pro nezávislý život a zapojení do komunity, a to mimo jiné i ratifikací Úmluvy Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením, která uznává rovné právo všech osob se zdravotním postižením na nezávislý způsob života a na zapojení do komunity se stejnými možnostmi, jako mají jiní;

¹ V kontextu těchto závěrů by měl být pojem „komunitní“ vykládán v duchu společných evropských pokynů pro přechod od institucionální ke komunitní péči.

ZDŮRAZŇUJÍC, ŽE

4. Budoucnost evropské sociální politiky a politiky zaměstnanosti je utvářena a ovlivňována zejména demografickými trendy, digitalizací ekonomiky, rychlostí a rozsahem změn ve světě práce a různými krizemi;
5. Společné evropské hodnoty lidské důstojnosti, rovnosti a dodržování lidských práv musí sloužit jako vodítko pro naši společnost a tvořit součást nepřetržitého rozvíjení sociálních modelů a podpůrných struktur vhodných pro 21. století. Členské státy, jejich veřejné orgány, orgány EU, sociální partneři a občanská společnost na všech úrovních jsou v souladu se svými pravomocemi společně odpovědní za úsilí o dosažení lépe prosperující a spravedlivější Evropy, v níž půjde hospodářský rozvoj ruku v ruce s rozvojem sociálním;
6. Právní odpovědnost a pravomoc týkající se sociálních politik náležejí sice především členským státům a provádění odpovídajících reforem systémů péče musí probíhat na vnitrostátní úrovni, rozsáhlejší diskuse na úrovni EU v rámci otevřené metody koordinace však může významně přispět k rozvíjení společných přístupů. Tento postoj podporuje i evropský pilíř sociálních práv, v němž je vyjádřeno několik klíčových zásad a práv, včetně práva na cenově dostupnou a kvalitní dlouhodobou péči;
7. Úspěšný rozvoj sociálního státu vyžaduje inteligentní interakci mezi sociálními a hospodářskými politikami, která stimuluje inovace, podporu podnikání a investice do lidského kapitálu a do pracovního a životního prostředí. Miliony osob stále nemají možnost využít svůj potenciál z důvodů osobních, společenských a institucionálních omezení, které jim ztěžují úsilí o nezávislý život. Kromě poskytování finanční ochrany před hlavními sociálními riziky by se politiky měly zaměřit na přijetí opatření k posílení aktivace a postavení osob všech věkových skupin, od dětí až po starší osoby;

8. Volba prostředí, v němž bude péče poskytována, by měla být autonomním rozhodnutím daného jednotlivce, které by mělo být respektováno. K dosažení širšího uznávání zásady, že každý má právo žít nezávisle v rámci své komunity, hrát aktivní úlohu ve společnosti a podílet se na rozhodnutích týkajících se jeho života, je nutná změna v myšlení. Zásadní úlohu při zajišťování toho, aby každý mohl využít svůj potenciál, v této souvislosti hrají pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním postižením a starší pracovníky;
9. Ačkoli v celé Unii stále ještě existuje velký počet segregovaných rezidenčních zařízení, v členských státech dochází ke zřetelnému a výraznému přechodu k variantám spočívajícím v komunitní podpoře a péči. Je však zřejmé, že škálu a počet stávajících rezidenčních zařízení není možno omezit dříve, než budou k dispozici cenově dostupná a vysoce kvalitní komunitní řešení. Je třeba stanovit jasnou strategii a poskytovat značné investice za účelem rozvoje moderních vysoce kvalitních komunitních služeb a zvýšení podpory pro pečující osoby, zejména z řad rodinných příslušníků. Důraz by měl být kladen zejména na vytváření a rozšiřování příležitostí pro nezávislý a aktivní život, a to tím, že bude upřednostňováno výraznější posílení postavení osob ve všech relevantních oblastech. Zbývající rezidenční zařízení by měla podporovat autonomii rezidentů, poskytovat vysoce kvalitní individualizovanou péči a uspokojovat zejména potřeby závislých osob, pro něž není komunitní péče preferovanou variantou. Velmi důležité je zajistit ve všech pečovatelských zařízeních bezpečnost, důstojnost a nediskriminační prostředí;
10. V oblasti nezávislého života a komunitní péče a podpory je nutno se systematicky zabývat genderovým rozměrem. Na jedné straně je vzhledem k tomu, že podstatnou část péče poskytují neformální pečovatelé z řad rodinných příslušníků, a to zejména ženy, důležité zajistit širší uznávání neplacené pečovatelské práce. Mělo by být rovněž podporováno lepší sladění pečovatelských povinností a placené práce v průběhu celého života žen a mužů v zájmu vyváženějšího rozdělení pečovatelských povinností mezi nimi. Na druhé straně je nutné bojovat proti rozdílům v odměňování žen a mužů a genderovým stereotypům v placeném zaměstnání, tak aby například bylo více mužů motivováno k práci v odvětví pečovatelských služeb;

11. Ke zvýšení kvality komunitní podpory a péče by se měly využívat inovace, včetně řešení v oblasti informačních a komunikačních technologií. Nová a kreativní řešení však nemusí být nutně založena na technologických inovacích. Mohou vycházet rovněž ze sociálních inovací, jako je společná tvorba, ekonomika sdílení a individuálně zaměřené koncipování služeb;
12. K provádění reforem významně přispívají evropské strukturální a investiční fondy (ESI fondy). Podporují sociální ekonomiku a zajišťují účinnější provádění politik. Programové období 2014–2020 nabízí mimořádnou příležitost k tomu, aby bylo v rámci tematického cíle spočívajícího v podpoře sociálního začleňování a boji proti chudobě podporováno cílenější využívání Evropského sociálního fondu, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského fondu pro regionální rozvoj za účelem podpory přechodu od institucionální ke komunitní péči. V této souvislosti několik členských států naplánovalo v rámci nejrelevantnějších investičních priorit příslušné politické alternativy;

RADA EVROPSKÉ UNIE

– VYZÝVÁ KOMISI, ABY

13. podněcovala diskusi, vedla důkladnou reflexi o nejaktuálnějších otázkách týkajících se přechodu ke komunitním službám a usnadňovala praktické uplatňování společných evropských pokynů pro přechod od institucionální ke komunitní péči a souboru nástrojů pro využití fondů Evropské unie za tímto účelem;
14. dále zlepšovala výměnu fakticky podložených a inovativních řešení, perspektivních postupů a odborných poznatků mezi členskými státy, odborníky a občanskou společností s cílem rozšířit poskytování komunitních služeb;
15. pokračovala ve své analytické činnosti týkající se kolektivních domácností a vybídla členské státy a Eurostat, aby posoudily možnost začlenit do pilotních studií Eurostatu analýzu toho, zda by bylo s přihlédnutím k nákladům a zdrojům proveditelné zahrnout kolektivní domácnosti do průzkumů nebo jiných vhodných zdrojů údajů;

16. nadále podporovala zahájení strukturálních reforem a testování nových modelů a nástrojů pro poskytování péče (například prostřednictvím financování inovací a začínajících podniků), které urychlují rozvoj komunitní podpory a péče a podporují příležitosti pro nezávislý život prostřednictvím využívání ESI fondů, programu na podporu strukturálních reforem (SRSP) a dalších vhodných režimů financování (například programu Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) a Horizontu 2020);

– **VYZÝVÁ KOMISI A ČLENSKÉ STÁTY K TOMU, ABY v souladu se svými příslušnými pravomocemi a s přihlédnutím ke konkrétní vnitrostátní situaci**

17. iniciovaly otevřenou veřejnou diskusi o zvýšení dostupnosti možností komunitní podpory a péče s cílem zvýšit informovanost veřejnosti a pravidelně monitorovaly změny ve veřejném mínění. Vyzývá je rovněž, aby se aktivně zapojovaly do veřejné diskuse za účasti sdělovacích prostředků, odborníků, občanské společnosti, komunit a cílových skupin a podporovaly spolupráci s místními komunitami s cílem odstraňovat tabu a stigmata, řešit předpokládaná rizika, dosáhnout společného porozumění a vzájemného respektu a připravovat všechny zainteresované subjekty na rozvoj a zdokonalování komunitních služeb;

18. pozorně sledovaly, jak je monitorováno využívání ESI fondů a dalších relevantních unijních mechanismů financování s cílem podpořit přechod od institucionální ke komunitní péči;

– **VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY, ABY při zohlednění své konkrétní situace**

19. ve vhodných případech přijaly kroky s cílem omezit závislost na institucionálních formách péče, prosazovaly ve všech pečovatelských zařízeních přístup podporující nezávislý život a urychlily přechod od institucionální ke komunitní péči tím, že budou podporovat a prosazovat život v domácím prostředí a poskytování vysoce kvalitní podpory a že zajistí větší zapojení dotčených osob do rozhodování;

20. podporovaly rozvoj komunitních služeb v souladu s potřebami dotčených osob a jejich bezprostředního okolí;
21. nadále posilovaly úlohu svých odpovědných orgánů spočívající v rozvíjení inovativní individuálně uzpůsobené podpory na základě náležitého posouzení potřeb a s ohledem na očekávání dotčených osob i jejich rodin ohledně koncepce a poskytování služeb. Součástí této podpory je i udělení práva zvolit si ze škály možností poskytovatele služeb a prostředí, v němž bude péče poskytována;
22. nadále podporovaly vytvoření a dostupnost nezbytného regulačního rámce, infrastruktury, kvalifikovaného personálu a služeb, které umožňují nezávislý život. Zásadní význam pro pečující osoby poskytující komunitní podporu a péči, jakož i pečovatele pracující v rezidenčních zařízeních mají investice do odborné přípravy, bezpečného pracovního prostředí a zajištění vhodných pracovních podmínek;
23. lépe zapojovaly komunity do koncipování a stanovování politických opatření a posilovaly jejich postavení, a to například využíváním inteligentních řešení, jako je ekonomika sdílení, a aby vytvářely synergie mezi různými oblastmi politiky s cílem dosáhnout v dlouhodobém horizontu zvýšené nákladové efektivity a udržitelnosti;
24. s ohledem na měnící se svět práce podporovaly rozšířené vzdělávací a pracovní příležitosti pro osoby, které pracovaly v rezidenčních pečovatelských zařízeních, a aby se zabývaly potřebami v oblasti zaměstnanosti a dovedností v rámci odvětví pečovatelských služeb. K zajištění hladkého přechodu na nové formy práce v kontextu komunitní péče je zapotřebí odpovídající rekvalifikace a zvyšování kvalifikace pro specialisty pracující v rezidenčních zařízeních, jakož i odpovídající odborná příprava pro pečující osoby poskytující podporu a péči mimo pečovatelská zařízení;
25. pokud možno shromažďovaly porovnatelné údaje o počtu osob žijících v různých typech rezidenčních zařízení nebo přijímajících jiné formy péče, rozčleněné podle poskytovaných služeb, speciálních potřeb, důvodu pobytu, věku a pohlaví;

– **VYZÝVÁ VÝBOR PRO SOCIÁLNÍ OCHRANU, ABY**

26. ve spolupráci s Komisí v rámci otevřené metody koordinace v oblasti sociální ochrany a sociálního začlenění nadále usnadňoval a stimuloval shromažďování a sdílení podnětů, odborných poznatků, zkušeností a perspektivních postupů týkajících se přechodu ke komunitní podpoře a péči;
27. organizoval tematické přezkumy pozitivního vývoje a výsledků dosažených při přechodu ke komunitní podpoře, jakož i dostupných variant podpory, mimo jiné při vzájemném hodnocení v rámci programu sociální ochrany a sociálního začlenění;
28. ve spolupráci s Komisí a podskupinou pro ukazatele, která je součástí Výboru pro sociální ochranu, určil hlavní oblasti dopadů, inicioval diskusi a prozkoumal možnost vypracování vhodných společných ukazatelů pro dostupnost, cenovou dostupnost a kvalitu poskytování dlouhodobé péče v rámci různých forem péče.

ODKAZY**Evropská unie**

- Listina základních práv Evropské unie (Úř. věst. C 326, 26.10.2012, s. 391);
- Evropa 2020 – strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (EUCO 13/10);
- Legislativní rámec pro ESI fondy, zejména nařízení 1303/2013 (nařízení o společných ustanoveních), 1304/2013 (ESF) a 1301/2013 (EFRR), Úř. věst. 347 ze dne 20.12.2013;
- Program na podporu strukturálních reforem na období 2017–2020 (dokument PE-CONS 8/17);
- Interinstitucionální vyhlášení evropského pilíře sociálních práv².

Rada

- Závěry Rady o důstojném stárnutí (dokument 15955/09);
- Usnesení Rady Evropské unie a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě o novém evropském rámci pro oblast zdravotního postižení (dokument 10173/10);
- Závěry Rady o podpoře provádění evropské strategie pro oblast zdravotního postižení 2010–2020 (dokument 11843/11);
- Závěry Rady o Evropském paktu za duševní zdraví a pohodu: výsledky a další kroky (Úř. věst. C 202, 8.7. 2011, s. 1);
- Závěry Rady o správě sociálních záležitostí v Evropě podporující začlenění (dokument 15070/15);
- Závěry Rady o integrovaném přístupu k boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení (dokument 10434/16);
- Závěry Rady o urychlení procesu integrace Romů (dokument 15406/16);
- Závěry Rady Evropské unie a zástupců vlád členských států o ochraně migrujících dětí (dokument 10085/17).

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_en.pdf

Komise

- Proces související s bílou knihou o budoucnosti Evropy (sociální rozměr Evropy (8717/17), využití potenciálu globalizace (9075/17), prohloubení hospodářské a měnové unie (9940/17));
- Doporučení Komise ze dne 20. února 2013 – Investice do dětí: východisko z bludného kruhu znevýhodnění (2013/112/EU);
- Pracovní dokument útvarů Komise: Hodnocení doporučení z roku 2013 s názvem Investice do dětí: východisko z bludného kruhu znevýhodnění (dokument 8712/17);
- Pracovní dokument útvarů Komise: Balíček týkající se sociálních investic, Dlouhodobá péče ve stárnoucí společnosti výzvy a politické varianty (SWD(2013) 41 final);
- Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020: obnovený závazek pro bezbariérovou Evropu (KOM(2010) 636 v konečném znění).

Ostatní

- Úmluva Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením;
- Evropská úmluva o lidských právech (EÚLP);
- Společné evropské pokyny týkající se přechodu od institucionální ke komunitní péči a soubor nástrojů pro využití fondů Evropské unie za tímto účelem (2012);
- Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením, Obecný komentář k článku 19: Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti, 29. srpna 2017;
- Úmluva OSN o právech dítěte;
- Zásady OSN týkající se starších osob (1991);
- Evropská skupina odborníků pro přechod od institucionální ke komunitní péči (EEG);
- Zpráva ad hoc skupiny odborníků pro přechod od institucionální ke komunitní péči (2012);
- Evropská síť pro nezávislý život (ENIL);
- Zpráva Agentury Evropské unie pro základní práva nazvaná „From Institutions to Community living“, Part I – commitments and structures, Part II – funding and budgeting, Part III – outcomes for persons with disabilities (2017);
- závěry k výsledkům konference nazvané „Dignity + Independent living = DI“ (Důstojnost + nezávislý život = deinstitucionalizace) (12. a 13. října, Tallin, Estonsko)³.

³ http://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Ministeeriumi_tutvustus_ja_struktuur/conference_conclusions.pdf